

De Schobbejakshoogte: flora en vegetatie

Droge heide en heischraal grasland zijn de twee meest kenmerkende vegetatietypes van de Schobbejakshoogte, april 2017.

Dit overzicht is het tweede deel in een reeks over de Schobbejakshoogte in Sint-Kruis, naar aanleiding van 25 jaar beheer van het militair domein-gedeelte. Voor deze overzichtsartikelen is ook het Agentschap voor Natuur en Bos-gedeelte van de Schobbejakshoogte ('t Wit Zand') mee behandeld.

Flora en vegetatie

In de Schobbejakshoogte werden tot op heden 237 verschillende (hogere) planten waargenomen.

Dertien daarvan zijn Rode lijst-soorten. Dwergviltkruid, klein tasje-kruid en liggende vleugeltjesbloem behoren tot de categorie 'kwetsbaar', grote bremraap is een 'zeer zeldzame soort', borstelgras, buntgras, grasklokje, hengel, muizenootje, schapenzuring, struikhei, tandjesgras en tormentil zijn 'achteruitgaande soorten'. Van die Rode lijst-soorten stellen de kwetsbare en zeer zeldzame soorten het momenteel eerder goed. Van de achteruitgaande soorten geldt dat ook voor de meeste soorten, behalve voor hengel en grasklokje, die inmiddels verdwenen zijn en buntgras die nog slechts met enkele exemplaar-tjes overblijft.

Verder zijn er nog een groot aantal eerder zeldzame soorten, die echter niet op de Rode lijst staan. Enkele voorbeelden zijn eekhoorngras, geelgroene zegge, mannetjesereprijs, moeraswolfsklauw, stijve windhalm en zilverhaver. Moeraswolfsklauw en geelgroene zegge zijn recente nieuwkomers, na aanleg van een venachtige plas, acht jaar geleden.

De meest bijzondere groep van soorten zijn zogenaamde kensoorten van heischraal grasland, een bijzonder graslandtype dat Europese bescherming geniet via de habitatrichtlijn. Borstelgras, dichte veldbies, liggend walstro, liggende vleugeltjesbloem, mannetjesereprijs, pilzegge, tandjesgras, tormentil en veelbloemige veldbies behoren er toe. Struikhei en trekruis zijn de meest typische heideplanten van de Schobbejakshoogte. Pijpenstro vervangt de heide of het heischraal grasland waar in 1985 een brandje woedde.

Grote bremraap parasiteert in de Schobbejakshoogte op gewone brem. Elders zijn ook gaspeldoorn, kruipbrem of stekelbrem mogelijke gastheren, mei 2011.

Dwergviltkruid en klein tasje-kruid zijn twee 'kwetsbare soorten', die vaak in elkaars gezelschap groeien, juni 2010.

Moeraswolfsklauw dook in 2017 voor het eerst op in de Schobbejakshoogte, op de oever van een venachtige plas, maart 2017.

Twee venachtige plasjes herbergen borstels, egelboterbloem, geelgroene zegge, knolrus, kruipwilg, liggend hertshooi, moeraswolfsklauw en veldrus als meest karakteristieke planten.

Buntgras, dwergviltkruid, eenjarige hardbloem, klein tasjeskruid, klein vogelpootje, kleine leeuwentand, stijve windhalm, vroege haver, zandblauwtje en zilverhaver kenmerkten vroeger de stuifduinen. Tegenwoordig komen deze soorten vooral langs de schapenpaadjes voor.

Ruwe en zachte berk, sporkenhout, wilde lijsterbes en zomereik zijn de meest kenmerkende bossoorten van de Schobbejakshoogte. Brem met zijn parasiet grote bremraap en geplooid stokbraam kenmerken de jonge struwelen op de kapvlakte waar tot acht jaar geleden Amerikaanse eik groeide.

Waar de Schobbejakshoogte grenst aan de tuinen van de Rijkveldestraat kenmerken een groot aantal tuinvlieders de begroeiing: bonte gele dovenetel, douglasspirea, Drents krentenboompje, Italiaanse aronskelk, lelietje-van-dalen, wilde x Spaanse hyacint. Ook gewone vogelmelk wordt daar aangetroffen.

In het pas verworven weilte groeit momenteel een pionierbegroeiing met veel greppelrus, grote leeuwenklauw, klein bronkruid, liggende vetmuur en tijmereprijs. Er komt ook een grote vlek met gewoon reukgras en gewoon struisgras voor. Gestreepte witbol, grote brandnetel en ridderzuring kenmerken de paardenlatrines van vóór de verwerving.

In het niet begraaide stukje tussen het reservaat en het door het Agentschap voor Natuur en Bos beheerde gedeelte groeien gewone ereprijs, glanshaver, grasmuur, rankende helmblom, schermhavikskruid en vlasbekje: soorten die het onder de begrazing niet zo goed uithouden.

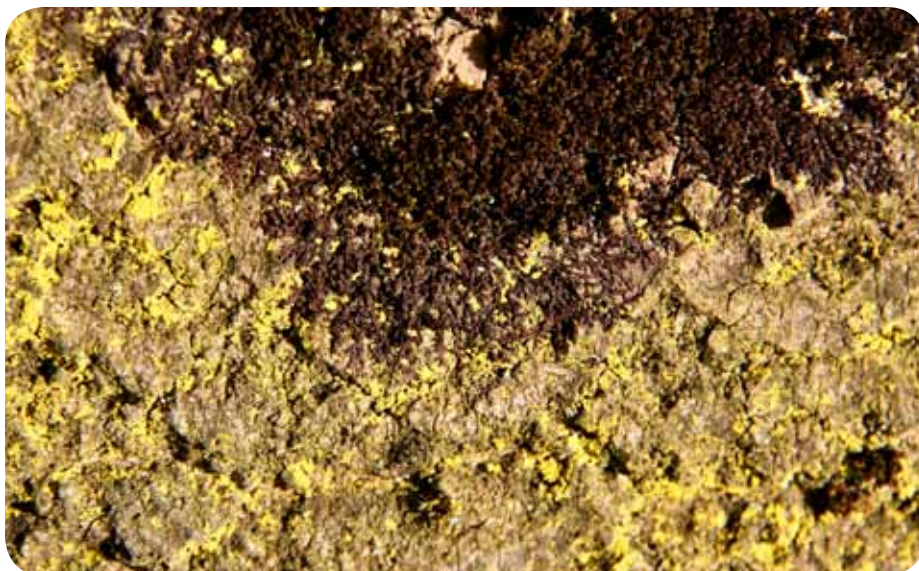
WETENSCHAPPELIJKE NAAM

- 1 ACER PSEUDOPLATANUS
- 2 ACHILLEA VULGARIS
- 3 AEGOPODIUM PODAGRARIA
- 4 AGROSTIS CAPILLARIS
- 5 AGROSTIS GIGANTEA
- 6 AGROSTIS STOLONIFERA
- 7 AGROSTIS VINEALIS
- 8 AIRA CARYOPHYLLEA
- 9 AIRA PRAECOX
- 10 ALLIARIA PETIOLATA

NEDERLANDSE NAAM

- GEWONE ESDOORN
 DUIZENBLAD
 ZEVENBLAD
 GEWOON STRUISGRAS
 HOOG STRUISGRAS
 FIORINGRAS
 ZANDSTRUISGRAS
 ZILVERHAVER
 VROEGE HAVER
 LOOK-ZONDER-LOOK

Tabel 1. Hogere planten van de Schobbejakshoogte. De volledige soortenlijst is online te vinden. In de derde kolom staat een summier commentaar bij bepaalde soorten. Zie www.natuurpuntbrugsommeland.be/schobbejakshoogte.

Eén van de schaarse levermossen in de Schobbejakshoogte: helmroestmos op grauwe abeel, maart 2017.

Kraakloof is een van de meest karakteristieke lichenen van de Schobbejakshoogte, juli 2014.

Gevorkt heidestaartje tussen de struikheide in de Schobbejakshoogte, december 2016.

Mossen en korstmossen

Het lijstje van mossen en lichenen is minder uitgebreid. Er werden tot nog toe zo'n 28 mossen en 13 korstmossen (lichenen) geïnventariseerd.

De meest typerende mossen in het heischraal grasland en de droge heide zijn bleek dikkopmos, bronsmos, gewone gaffeltand, gewoon haarmos, gewoon pluusjesmos, heideklauwtjesmos en zandhaarmos

Op de meest stuifduinachtige plaatsen houden alleen bleek dikkopmos, purpersteeltje en ruig haarmos stand. Op enkele grauwe abelen in een natte hoek tegenaan de oude spoorweg groeit het levermos helmroestmos. Andere levermossen zijn schaars in de Schobbejakshoogte, omdat het gebied te droog is voor de meeste levermossen.

De meest karakteristieke lichenen zijn gewoon kraakloof, gevorkt heidestaartje en

kopjesbekermos, die op de grond groeien in het heischraal grasland. Op de boomstammen van vooral zomereik komen grote plakaten gestippeld schildmos voor, naast een hele reeks minder opvallende korstmossen.

De tabel hiernaast geeft een soortenlijst van de tot nog toe gedetermineerde soorten. De lijst is zeker voor aanvulling vatbaar.

Gele trilzwam (*Tremella mesenterica*) op zomereik in de Schobbejakshoogte, februari 2010.

Boven: Gekraagde aardster (*Gastrum triplex*), Schobbejakshoogte, januari 2011.
Onder: Oranje aderzwam (*Phlebia radiata*) op zomereik in de Schobbejakshoogte, december 2016.

Paddenstoelen

In de Schobbejakshoogte werden 208 soorten paddenstoelen waargenomen. De paddenstoelentoonstelling van 1994 in de Plantentuin van de Universiteit Gent zorgde voor heel wat determinaties. Ook een bezoek aan de Schobbejakshoogte van de mycologische werkgroep Gent in 1995 is niet vreemd aan het hoge soortenaantal.

Het is vrij duidelijk dat de beuken en de zomereiken op de grens van het reservaat met de aangrenzende Grote dreef borg staan voor het grootste aantal soorten. Ook de wilgen in een nat hoekje van het reservaat en takken van Amerikaanse vogelkers leverden heel wat soorten op. Dat geldt ook voor de stengels van pijpenstro. In de heischrale graslanden komen een groot aantal lastig te herkennen soorten voor, waarvan het geslacht wel duidelijk is, maar de soort niet meteen, behalve na microscopisch onderzoek. Hier kan de soortenlijst ongetwijfeld nog aardig uitgebreid worden.

De paddenstoelenlijst telt vier Rode lijstsoorten. Kleine bovist, ruitjesbovist en bittere kamrussula zijn 'kwetsbare soorten', duifrussula is een 'waarschijnlijk bedreigde soort'. De kleine bovist is een typische soort van arme graslanden en duinen. In de Schobbejakshoogte staat de soort in heischraal grasland. De ruitjesbovist is een soort van matig bemeste graslanden. Ze komt voor in het weilje in de NW-hoek. De bittere kamrussula is een mycorrhiza-vormer die onder eik groeit. Ook de duifrussula is een mycorrhiza-vormer onder struiken en bomen.

Veel andere soorten zijn eveneens zeldzaam, maar omdat de precieze verspreiding of de verschuivingen in de tijd slecht gekend zijn, komen ze (nog) niet voor op de huidige, beperkte Rode Lijst van de paddenstoelen voor Vlaanderen. Voorbeelden van andere (vrij tot zeer) zeldzame paddenstoelen in de Schobbejakshoogte zijn bijvoorbeeld donkerharig franjekelkje, eikenknikertje, grasspleetlip, pijpenstro-mollisia, slijmspoorkelkje, verkleurwasbekertje en witte plakkaatstrookzwam.

Tekst en foto's: Arnout Zwaenepoel
conservator

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

- 1 ATRICHUM UNDULATUM
- 2 BARBULA CONVOLUTA
- 3 BRACHYTHECIUM ALBICANS
- 4 BRACHYTHECIUM RUTABULUM
- 5 BRYUM ARGENTEUM
- 6 BRYUM RADICULOSUM VAR. RUBENS
- 7 CALLIERGONELLA CUSPIDATA
- 8 CAMPYLOPUS INTROFLEXUS
- 9 CERATODON PURPUREUS
- 10 DICRANELLA HETEROMALLA
- 11 DICRANUM SCOPARIUM
- 12 EURHYNCHIDIUM PRAELONGUM
- 13 FRULLANIA DILATATA
- 14 HYPNUM CUPRESSIFORME
- 15 HYPNUM JUTLANDICUM
- 16 ISOPTERYGIUM ELEGANS
- 17 LOPHOCOLEA BIDENTATA
- 18 LOPHOCOLEA HETEROPHYLLA
- 19 ORTHOTRICHUM ANOMALUM
- 20 PLAGIOMNIUM AFFINE
- 21 PLEUROZIUM SCHREBERI
- 22 PLYTRICHUM COMMUNE
- 23 POLYTRICHUM FORMOSUM
- 24 POLYTRICHUM JUNIPERINUM
- 25 POLYTRICHUM PILIFERUM
- 26 RHYTIDIADELPHUS SQUARROSUS
- 27 SCLEROPodium PURUM
- 28 THUIDIUM TAMARISCUM

Tabel 2. Mossen van de Schobbejakshoogte.

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

- 1 CETRARIA ACULEATA
- 2 CLADONIA CONIOCRAEA
- 3 CLADONIA FIMBRIATA
- 4 CLADONIA FURCATA
- 5 EVERNIA PRUNASTRI
- 6 FLAVOPARMELIA CAPERATA
- 7 HYPOGYMNIA PHYSODES
- 8 HYPOGYMNIA TUBULOSA
- 9 LECIDELLA ELAEOCHROMA
- 10 LEPRARIA INCANA
- 11 PUNCTELIA SUBRUDECTA
- 12 RAMALINA FARINACEA
- 13 XANTHORIA PARIETINA

Tabel 3. Lichenen van de Schobbejakshoogte.

WETENSCHAPPELIJKE NAAM

- 1 AMANITA CITRINA
- 2 AMANITA MUSCARIA
- 3 AMANITA RUBESCENS
- 4 APIOCREA CHRYSOSPERMA
- 5 ARMILLARIA MELLEA
- 6 ARMILLARIA OSTOYAE
- 7 ASCOCORYNE SARCOIDES
- 8 AURICULARIA AURICULA-JUDAE
- 9 AURICULARIOPSIS AMPLA
- 10 BAEOSPOORA MYOSURA

Tabel 4. Paddenstoelen. De volledige soortenlijst is online te vinden. Zie www.natuurpunt-brugsommeland.be/schobbejakshoogte.

NEDERLANDSE NAAM

- GROOT RIMPELMOS
- GEWOON SMARAGDSTEELTJE
- BLEEK DIKKOPMOS
- GEWOON DIKKOPMOS
- ZILVERMOS
- ROOD KNOLLETJESKNIKMOS
- GEWOON PUNT MOS
- GRIJS KRONKELSTEELTJE
- PURPERSTEELTJE
- PLUISJESMOS
- GEWOON GAFFELTANDMOS
- FIJN LADDERMOS
- HELMROESTMOS
- GESNAVELD KLAUWTJESMOS
- HEIDEKLAUWTJESMOS
- GEWOON PRONKMOS
- GEWOON KANTMOS
- GEDRONGEN KANTMOS
- GESTEELDE HAARMUTS
- RONDBLADSTERRENMOS
- BRONSMOS
- GEWOON HAARMOS
- FRAAI HAARMOS
- ZANDHAARMOS
- RUIG HAARMOS
- GEWOON HAAKMOS
- GROOT LADDERMOS
- THUJAMOS

NEDERLANDSE NAAM

- GEWOON KRAAKKLOOF
- SMAL BEKERMOS
- KOPJESBEKERMOS
- GEVORKT HEIDESTAARTJE
- EIKENMOS
- BOSSCHILDMOS
- GEWOON SCHORSMOS
- WITKOPSCHORSMOS
- GEWOON PURPERSCHAALTJE
- GEWONE POEDERKORST
- GESTIPPELD SCHILDMOS
- MELIG TAKMOS
- GROOT DOOIERMOS

NEDERLANDSE NAAM

- GELE KNOLAMANIE
- VLIENZWAM
- PAARLAMANIE
- BOLETENROT, GOUDSCHIMMEL,
- GOUDGELE ZWAMETER
- ECHTE HONINGZWAM
- SOMBERE HONINGZWAM
- PAARSE KNOOPZWAM
- ECHT JUDASOOR
- VALS JUDASOOR
- MUIZENSTAARTZWAM